Stuk **82** (1999-2000) – Nr. 2

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

2 februari 2000

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Eloi Glorieux, Johan Malcorps, Patrick Hostekint, Kris Van Dijck en Marino Keulen –

betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied

VERSLAG

namens de Commissie voor Binnenlandse aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid uitgebracht door de heer Herman De Loor

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jan Penris.

Vaste leden :

de heer Bart De Smet, mevrouw Veerle Heeren, de heren Jan Laurys, Mark Van der Poorten ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Dominique Guns, de heer Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Filip Dewinter, Jan Penris ;

de heren Herman De Loor, Tuur Van Wallendael ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heren Carl Decaluwe, John Taylor, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche ;

de heren Jozef Browaeys, Marc Cordeel, Patrick Lachaert, Stefaan Platteau ;

mevrouw Marijke Dillen, de heren Christian Verougstraete, Frans Wymeersch ;

de heren André Kenzeler, Marcel Logist ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

82 (1999-2000)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid besprak op 23 december 1999 en 27 januari 2000 het voorstel van resolutie betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied.

I. Inleidende toelichting door de indieners

De heer *Eloi Glorieux* wijst erop dat tijdens de vorige legislatuur een gelijkaardige resolutie werd ingediend[1]. Die werd echter door de toenmalige meerderheid weggestemd, voornamelijk omwille van redenen van bevoegdheidsconflict. De spreker verklaart dat er bij de redactie van de voorliggende resolutie met dat argument werd rekening gehouden.

De heer Glorieux stelt dat de indieners, op basis van zowel medische, morele als juridische gronden, vanuit het Vlaams Parlement een duidelijk signaal wensen te geven inzake de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied. De moreel-ethische motieven zijn ingegeven door de inzichten die gedurende de laatste 40 tot 50 jaar werden verworven op het vlak van de medische, ecologische en sociale implicaties van het gebruik van kernwapens. Die inzichten werden op een heel nauwkeurige manier geïnventariseerd door de Wereldgezondheidsorganisatie. Er blijkt uit dat de effecten van het gebruik van een atoomwapen in grote mate de effecten van het gebruik van om het even welk ander massavernietigingswapen overtreffen.

Ten eerste zijn de effecten van een kernexplosie zeer divers. Er ontstaat een enorme hittegolf met een grote vuurbal in het centrum van de explosie, waardoor alles wat zich in de nabijheid bevindt, gewoon wegsmelt. Over een afstand van honderden meters ontstaan onblusbare vuurstormen en ontplooit zich een enorme hitte. Ten tweede is er de schokgolf, die zich als een wervelwind met orkaankracht langs twee zijden ontwikkelt, enerzijds van het epicentrum weg, nadien als tegenreactie opnieuw naar het epicentrum toe. Alle gebouwen in een heel ruime omgeving rond het centrum van de explosie zullen instorten. Ten derde zullen de mensen die zich in de nabijheid bevinden – en voorzover ze nog niet verbrand zijn of onder het puin bedolven liggen – ook blootstaan aan enerzijds de initiële straling, en anderzijds de radio-actieve straling. Minuscule stofdeeltjes en roet worden in de paddestoelwolk de lucht ingestuurd en over honderden kilometers ver meegedragen. Op de plaats waar ze neerdwarrelen vormen ze letterlijk tot in de eeuwigheid een potentiële besmettingsbron voor alles wat leeft. De Internationale Vereniging van Artsen voor de Preventie van een Atoomoorlog, die in de jaren '80 de Nobelprijs voor de Vrede ontving omwille van hun werk specifiek rond deze thematiek, kwam tot het besluit dat zelfs het best uitgebouwde gezondheidszorgsysteem machteloos staat tegenover de effecten van een kernexplosie.

De effecten van een kernbom zijn van dien aard dat er geen onderscheid kan gemaakt worden tussen burgerslachtoffers en militairen, zelfs wanneer het oorspronkelijke doelwit van het atoomwapen louter een militair doelwit was. Bij een kernexplosie is het totaal onmogelijk om burgerlijke doelen of burgerlijke aspecten, zoals oogsten, drinkwatervoorraden en zelfs bevolkingscentra, buiten schot te laten. Ook is het zo dat er bij een kernexplosie geen grens kan getrokken worden, noch een territoriale grens, noch in de tijd, noch in de ruimte. Een aantal van de radio-actieve stoffen – plutonium om er maar één te noemen – heeft een extreem hoge radiotoxiciteit. Inademing van amper enkele microgram veroorzaakt gegarandeerd longkanker. Dit plutonium heeft een halveringstijd – de tijd die nodig is opdat de stralingsintensiteit van plutonium met de helft zou afnemen – van 24.400 jaar. Dat betekent dat het plutonium dat bij kernproeven vrijkomt en wereldwijd verspreid geraakt, tot in de eeuwigheid een besmettingsbron zal blijven vormen voor alles wat leeft. Het levert ook bij ons een bijdrage aan het aantal kankers dat zich jaarlijks voordoet.

Ruimtelijk gezien is het duidelijk dat de paddestoelwolken zich wereldwijd verspreiden. De kernproeven hebben dat bewezen. Als in de jaren '60 aan de andere kant van de wereld kernexplosies plaatsvonden, kon het KMI in Brussel in de lucht de radio-actieve elementen daarvan meten.

Naast deze argumenten liggen er ook juridische motieven aan de basis van de resolutie. Het Internationaal Gerechtshof van Den Haag, het allerhoogste juridische orgaan ter wereld, heeft op vraag van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een opinie geformuleerd over de rechtmatigheid van kernwapens. Na vele studies en

---

[1] Zie voorstel van resolutie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis en de heren Jef Sleeckx en Johan Sauwens betreffende een kernwapenvrij Vlaanderen. Parl. St. Vl. Parl. 1998-99, nr. 1226/1 en 2.

hoorzittingen met alle mogelijke experten pro en contra, heeft het Internationaal Gerechtshof in alle duidelijkheid beslist dat kernwapens over het algemeen in strijd zijn met de geldende internationale rechtsregels, zoals die onder meer vervat zitten in het oorlogsrecht, het humanitair recht en ook het internationaal milieurecht. Deze opinie van het allerhoogste juridische orgaan ter wereld wordt tot nu toe genegeerd, in die zin dat de landen of bondgenootschappen die hun defensiestrategie deels op kernwapens baseren, weigeren om hun strategie aan de uitspraak van het Hof van Den Haag te laten toetsen. Het signaal dat de indieners met deze resolutie willen geven, is in de eerste plaats dat ons land die toetsing moet aangaan. Ons land is immers een rechtsstaat en moet de internationale rechtsorde respecteren. Als ons land de pretentie heeft om die rechtsorde mee te gaan opleggen in andere delen van de wereld, moet het ook zichzelf volledig in regel stellen met het internationaal recht.

Wat de bevoegdheid van het Vlaams Parlement inzake deze materie betreft, erkennen de indieners dat niet het Vlaams Parlement of de Vlaamse regering bevoegd is voor de defensiepolitiek van ons land. De indieners onderschrijven ook het principe dat men zich in het parlement niet moet bezighouden met zaken die niet rechtstreeks tot de eigen bevoegdheid behoren. Op basis van de internationale Nurembergwet, zijn de indieners echter van oordeel dat men zich niet mag onttrekken aan de eigen verantwoordelijkheid en dat het Vlaams Parlement zich niet mag verbergen achter een bevoegdheidsverdeling of wat dan ook.

De Nurembergwet is eigenlijk voortgekomen uit het Nuremberg-tribunaal en het Tokio-tribunaal, de tribunalen waar de oorlogsmisdadigers uit Nazi-Duitsland en Japan berecht werden. In de Nurembergwet wordt uiteindelijk gesteld dat niemand zich mag verbergen achter een hogere autoriteit om de voorbereiding of de uitvoering van een oorlogsmisdaad tegen de mensheid ongemoeid te laten. Volgens het Internationaal Gerechtshof van Den Haag zijn kernwapens in strijd met het internationaal recht en zijn ze onverenigbaar met de geldende internationale rechtsregels vervat in het oorlogsrecht, het humanitair recht en het internationaal milieurecht. Hieruit volgt dat men deze zaken moet aanklagen, als individuele burger, maar zeker als volksvertegenwoordigers en als Parlement, zoniet is men eigenlijk mede schuldig. Daarom werd deze resolutie ingediend, waarbij aan de Vlaamse regering gevraagd wordt om er bij de bevoegde federale regering op aan te dringen om binnen de NAVO actief de terugtrekking van illegale nucleaire massavernietigingswapens uit Vlaanderen te bepleiten.

Volgens de heer *Marino Keulen* overstijgt de voorliggende problematiek de partijpolitiek. In feite wordt iedereen hier in zijn verantwoordelijkheid als mens, als verantwoordelijk individu aangesproken. Het heeft vooral te maken met het besef van moraliteit.

De spreker stelt vast dat de koude oorlog achter de rug is, zodat ook de militaire noodzaak van nucleaire bewapening fel is gereduceerd. Vanuit veiligheidsoverwegingen is het zelfs in ons eigen belang om te proberen het nucleair wapenarsenaal te vernietigen. Ter illustratie verwijst de heer Keulen naar de situatie in de voormalige Sovjet-Unie. Daar bestaat op dit ogenblik een groot nucleair potentieel, maar het is onduidelijk wie daar controle over heeft. De veiligheid in de wereld zou er op verbeteren indien daar een forse reductie zou plaatsvinden. De spreker is er zich van bewust dat met deze resolutie de problematiek op het terrein niet wordt opgelost. De resolutie wil vooral een politiek signaal uitzenden.

De heer Keulen verwijst ten slotte naar het vonnis dat het Internationaal Gerechtshof in Den Haag, gemandateerd door de Verenigde Naties, heeft geveld en naar het feit dat de voorliggende resolutie past in een Vlaamse traditie, waarin het pacifisme altijd nadrukkelijk aanwezig is geweest.

De heer *Patrick Hostekint* meent dat de voorliggende resolutie juridisch en moreel zeer goed onderbouwd is. Hij merkt op dat het internationaal recht primeert op het nationaal recht. Als land en als deelstaat, als België en Vlaanderen, kan men niet anders dan zich richten naar dat internationaal recht, waaronder de Nurembergprincipes en de uitspraak van 1976 van het Internationaal Gerechtshof. Dat zijn uitspraken die primeren boven de Belgische wetten en rechten.

Vertrekkend vanuit zijn eigen individuele verantwoordelijkheid, vindt de spreker het moreel verwerpelijk en onverantwoord dat er in Kleine Brogel tien kernbommen zijn opgeslagen, die beheerd worden door de Verenigde Staten van Amerika. Vandaar dat hij zich ook geëngageerd heeft voor de acties die er gevoerd werden aan de luchtmachtbasis van Kleine Brogel. Uit opiniepeilingen en enquêtes is gebleken dat een meerderheid van de Vlamingen gekant is tegen de kernraketten. Het

gaat hier dus om de morele verantwoordelijkheid van ieder individu, van Vlaanderen en van België. Men kan dit vergezocht vinden en zich afvragen wat Vlaanderen of België aan de aanwezigheid van kernwapens kan doen. Het is echter de bedoeling een duidelijk politiek signaal te geven. Daarom vragen de indieners dat de Vlaamse regering er bij de federale regering op zou aandringen dat die binnen de NAVO zou pleiten voor de terugtrekking van alle kernwapens uit Vlaanderen.

De heer Hostekint hoopt dat de resolutie op een unanieme instemming zal kunnen rekenen. Hij verwijst naar het dossier van de anti-persoonsmijnen om aan te tonen hoe groot de invloed kan zijn van een klein land als België. Heel die wetgeving is er gekomen op initiatief van de vorige federale regering. Dankzij die actie is er nu een verbod op het gebruik van anti-persoonsmijnen. Er zijn weliswaar landen die dat ontwijken, vooral dan de grootmachten Rusland en de Verenigde Staten van Amerika.

II. Bespreking

De heer *Dirk De Cock* vindt de voorliggende resolutie heel evenwichtig. Kernwapens zijn moreel gezien inderdaad van het laagste allooi wat men kan bedenken. Dat heeft vooral te maken met moraliteit. Ook deze spreker verwijst naar het vonnis van het Internationaal Gerechtshof over de kernwapens en naar de signaalfunctie van de resolutie. Hij is er zich eveneens van bewust dat Vlaanderen noch België bevoegd zijn voor deze aangelegenheid. Het gaat om een aangelegenheid in het kader van het NAVO-bondgenootschap. Niettemin moet men vanuit de regio's van Europa durven signalen te geven naar de grote machtsstructuren. Men moet duidelijk maken dat men het moreel onaanvaardbaar vindt dat die kernwapens op ons grondgebied gestockeerd liggen. Tien jaar na het einde van de koude oorlog moet het mogelijk zijn om binnen de internationale structuren in onderling overleg te komen tot een serieuze afbouw van het wapenarsenaal en dan vooral van kernwapens.

Ook de heer *Filip Dewinter* is van oordeel dat kernwapens moreel onaanvaardbaar zijn en dat het eenieders betrachting moet zijn om die kernwapens de wereld uit te helpen. De spreker waarschuwt echter voor naïeviteit. Weliswaar is de koude oorlog ten einde sinds de val van de Berlijnse Muur, maar dat betekent geenszins dat er op dit moment geen andere kernmachten in de wereld zouden zijn die even bedreigend en misschien nog bedreigender zijn dan de vroegere Sovjet-Unie dat ooit is geweest. Ter illustratie verwijst de spreker naar een uitspraak van de heer Willy Claes als voormalige secretaris-generaal van de NAVO, die een aantal kernmachten in de islamitische wereld als de nieuwe potentiële vijand van het westen aanduidde. In die context lijkt het de spreker al te wereldvreemd om zich louter op – weliswaar terechte – morele principes te beroepen om die kernwapens bij ons te laten verwijderen.

Volgens de heer Dewinter heeft de NAVO-strategie van de "flexible response" ervoor gezorgd dat Europa en het grootste deel van de wereld sinds de tweede wereldoorlog gevrijwaard is gebleven van een nieuwe wereldbrand. Dat is allicht het gevolg van het feit dat de twee grootmachten beschikten over dezelfde wapens en uit schrik voor elkaar die wapens nooit hebben gebruikt. In die zin werd in het verleden terecht de mening gehuldigd dat wij liever een raket in onze achtertuin hadden, dan een Rus in de keuken. De spreker wenst die enigszins eenvoudige en wat volkse filosofie getrouw te blijven en roept vandaar op tot het nodige realisme. Volgens hem moet men zich blijven inschakelen in het NAVO-gegeven en zich loyaal gedragen ten opzichte van de NAVO, die de vrede in Europa en in het toenmalige vrije deel van deze wereld heeft kunnen handhaven. Men moet vanuit het Vlaams Parlement geen signalen uitzenden die misschien ingegeven zijn door de meest edele bedoelingen, maar die anderzijds onvoldoende onderbouwd zijn en geen rekening houden met het feit dat dit onze bevoegdheid niet is. Men mag zeker in deze kwestie van nationale veiligheid en landsverdediging geen geïsoleerde en slecht onderbouwde signalen geven die ons zouden kunnen losweken van het bredere geheel van de landsverdediging en van het nog bredere geheel van de overkoepelende NAVO-strategie. Om al deze redenen zal het Vlaams Blok zich bij de stemming onthouden.

De heer *Mark Van der Poorten* verklaart vooreerst dat de CVP zeker niet gekant is tegen een kernwapenvrij Vlaanderen, zoals de partij ook niet gekant zou zijn tegen een misdaadvrij of een wapenvrij Vlaanderen. In die zin onderschrijft de CVP-fractie de morele principes die aan de basis van het voorstel van resolutie liggen. Men kan echter de engagementen en verplichtingen die ons land in het internationaal kader is aangegaan niet negeren.

Verder meent de spreker dat dit debat op een ander niveau moet worden gevoerd, hetgeen trouwens erkend wordt in het voorstel van de resolutie zelf. Dit is eigenlijk een debat dat moet gevoerd worden op het niveau van het buitenlands beleid en het defensiebeleid. In dat verband kan men zich afvragen waarom dit voorstel van resolutie (en ook vroegere gelijkaardige resoluties) telkens in de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden aan bod komt, terwijl men eigenlijk aan de Commissie voor Buitenlandse Aangelegenheden zou moeten vragen wat zij hierover denken.

De spreker brengt in herinnering dat bij de vorige bespreking van de gelijkaardige resolutie de toenmalige minister van Binnenlandse Aangelegenheden in zijn reactie heeft gepleit voor een verstandig Vlaanderen. Hij stelde letterlijk : "als men de Vlaamse regering opzadelt met dergelijke resoluties, moet men er ook bijzeggen op welke manier de Vlaamse regering tot realisatie moet overgaan.". Dat lijkt de spreker toch een belangrijk probleem. Vandaar zou hij via de bevoegde minister willen vernemen wat thans het standpunt van de Vlaamse regering is. Huidig minister Sauwens heeft bij die vorige resolutie gesteld dat het moet mogelijk zijn dat er in Vlaanderen andere ideeën over het buitenlands beleid leven dan Wallonië. Nu de heer Sauwens zelf in de regering zit, wenst de heer Van der Poorten te vernemen of de minister die stelling kan aanhouden.

Ten slotte wijst de spreker erop dat de resolutie er eigenlijk voor pleit dat de Vlaamse regering bij de federale regering zou aandringen. Niets belet echter de meerderheidspartijen dat te doen, want zij zijn in de beide regeringen vertegenwoordigd. Een resolutie vanuit het Vlaams Parlement is dan ook niet het geschikte instrument.

Volgens de heer *Eloi Glorieux* verschilt de huidige resolutie duidelijk van de vorige, die eigenlijk vroeg dat de Vlaamse regering Vlaanderen zou uitroepen als zijnde kernwapenvrij. Dat kan inderdaad niet. De voorliggende resolutie vraagt dat het Vlaams Parlement de opdracht geeft, en het is daarom dat de indieners het belangrijk vinden dat dit via een resolutie gebeurt. Het gaat dan immers om een opdracht die is gegeven door de Vlaamse volksvertegenwoordigers, waarbij gevraagd wordt dat de Vlaamse regering er bij de federale collega's zou op aandringen dat zij binnen de NAVO zouden pleiten voor een terugtrekking van de kernwapens.

De heer *Patrick Hostekint* wenst te reageren op de kritiek dat de indieners nogal naief en zelfs egoïstisch reageren. Hij verklaart dat de indieners niet redeneren vanuit het principe zoals bij de verbrandingsovens dat het moet mogelijk zijn zolang het maar niet voor de eigen deur of in de eigen achtertuin gebeurt. Waar de indieners naar streven – en dat moet het uiteindelijk doel zijn van de resolutie – is dat men via dit klein initiatief in Vlaanderen, hopelijk uitgebreid naar België en naar de NAVO, evolueert naar een kernwapenvrije wereld.

De heer *Johan Sauwens*, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport verklaart dat de Vlaamse regering op haar vergadering van 21 januari 2000 het voorstel van resolutie heeft besproken. De Vlaamse regering steunt dit parlementair initiatief en zal – zoals in de resolutie gevraagd – de nodige stappen ondernemen naar de federale regering via het Overlegcomité en de interministeriële conferenties.

Wat de problematiek van de bevoegdheid betreft, is de minister van oordeel dat in een federale staat de deelstaten kunnen en moeten nadenken over de wijze waarop ons land zich inzake buitenlands beleid positioneert. Daarbij moet weliswaar de bevoegdheidsverdeling worden gerespecteerd. Niets belet echter dat de deelstaten over het gezamenlijk buitenlands beleid standpunten zouden formuleren. De democratische kring Vlaanderen moet uitspraken kunnen doen over de vraag hoe belangrijke strategische dossiers moeten worden aangepakt.

De heer *Eloi Glorieux* is verheugd dat de regering zich blijkbaar kan terugvinden in de ethische en juridische argumenten die bij de toelichting van het voorstel van resolutie werden aangebracht. Hij hoopt dat de resolutie ertoe kan bijdragen dat de illegale massavernietigingswapens uit Vlaanderen zouden verdwijnen. De spreker merkt op dat, voor het eerst sinds de kernwapens in ons land zijn opgeslagen, een regering durft het taboe op die kernwapens te doorbreken.

Ook de heer *Kris Van Dijck* juicht de beslissing van de Vlaamse regering met betrekking tot de voorliggende resolutie toe. Hij verwijst in dat kader naar de traditie van pacifisme die Vlaanderen reeds sedert lang kenmerkt. Via de goedkeuring van de resolutie wordt duidelijk gemaakt dat Vlaanderen niet langer dergelijke massavernietigingswapens op zijn grondgebied wenst.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende de aanwezigheid van kernwapens op Vlaams grondgebied wordt aangenomen met 7 stemmen bij 1 onthouding.

De verslaggever, *De voorzitter,*

Herman DE LOOR Jan PENRIS